

Av. Taner SAVAŞ

hukuk köşesi

DEPREMLERDEN DERS ÇIKARDIK MI?

Ülkemizde yıkıcı etkili depremlerin meydana gelebileceği birçok bölge bulunuyor. Neredeyse ülkemizin yüzölçümünün yarısı birinci derece deprem bölgesinde. İkinci ve üçüncü derece bölgelerde de ölümle sonuçlanan depremler meydana geldiği düşünüldüğünde ülkemizin tamamının depremin etkisi altında olduğunu söylemek mümkün. Kısacası depremle iç içe yaşamayı öğrenmemiz gerekiyor. Peki depremle yaşamayı ne kadar biliyoruz, depremin zararlardan korunmak için gerekli tedbirleri alıyor muyuz?

Aslında depremler kendisini unutturmuyor. Yakın zamanda meydana gelen depremler incelendiğinde hemen hemen her yaşta insanımızın binlerce can kaybına neden olan depremlerin yarattığı yıkımlara ve acılara şahit olduğunu görüyoruz. Son olarak 17 Ağustos 1999 günü meydana gelen 7,4 şiddetindeki depremle resmi rakamlara göre 15.000 insanımız hayatını kaybetti, 32.000 insanımız yaralandı. 50.000 konut ağır hasar gördü. Resmi rakamların gerçeği yansıtmadığı gerçek kayıplar çok daha fazla olduğu iddia edildi. Ancak resmi rakamlar dahi yan yana konulduğunda Kocaeli’nde meydana gelen depremi bütün ülkemizin hissettiği ortaya çıkıyor. Kısacası deprem etkisini hep hatırlattı ve bizi uyardı. Ancak depremle yaşamak, tedbir almak yerine kısa bir süre depremden korkmayı, depremin etkisi geçtiğinde de unutmayı tercih ettik.

17 Ağustos’taki tablonun bizi ne gibi tedbirler almaya yönlendirdiğini sorduğumuz da ise cevap vermek zor. Depremin üzerinden 10 yıl geçmesine rağmen yaralanmamızı sarabilmiş değiliz. Depremin merkez üssü Kocaeli’nde dahi onarılmayan hasarlı binaların kullanılmakta olduğu biliniyor. Hâlbuki bu sürede hem 17 Ağustos depreminin yaralanmış sarmalı, hem de diğer bölgelerimizdeki depreme dayanıklı olmayan yapıların tespit etmeli ve onarılmasını ya da yeniden inşasını sağlamamız gerekiyordu. Ancak bugün geldiğimiz noktada depremle mücadelede sadece yeni inşa edilecek yapılar için asgari şartlar öngörmek ve inşa esnasında bu şartların yerine getirilip getirilmediğini denetlemek olarak değerlendiriliyor.

Yapıların mukavemetinin sağlanması için çıkarılan mevzuat incelendiğinde sadece yeni yapılar için öngörülen koşulların sağlanmasının zorunlu olduğu, ancak eski yapılar için ihtiyari kurallar getirildiği anlaşılıyor. Örneğin Kat Mülkiyeti Kanunu’nda yapıların değişiklikle güçlendirmeye ilişkin kolaylıklar getirilmiş. Bilindiği gibi kanuna “Ancak, ortak yer ve tesislerdeki bir bozukluğun anayapıya veya bağımsız bir bölüme veya bölümlere zarar verdiğinin ve acilen onarılması gerektiğinin veya anayapının güçlendirilmesinin zorunlu olduğunun mahkemece tespit edilmiş olması halinde, bu

onarım ve güçlendirmenin projesine ve tekniğine uygun biçimde yapılması konusunda kat maliklerinin rızası aranmaz.” maddesi eklenerek güçlendirme için kat malikleri kurulu karar ihtiyacı ortadan kaldırılmıştı. Ancak bu düzenleme de güçlendirmeyi kat maliklerinin ihtiyarına bıraktı. Yine bu kolaylık sadece Kat Mülkiyetine tabi yapılar açısından benimsendi.

Aslında Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Yönetmelik yapı güvenliği açısından önemli bir adım. Yönetmeliğin, ana ilkesi; hafif şiddetteki depremlerde binalardaki yapısal ve yapısal olmayan sistem elemanlarının herhangi bir hasar görmemesi, orta şiddetteki depremlerde yapısal ve yapısal olmayan elemanlarda oluşabilecek hasarın sınırlı ve onarılabilir düzeyde kalması, şiddetli depremlerde ise can güvenliğinin sağlanması amacı ile kalıcı yapısal hasar oluşumunun sınırlanması olarak belirtiliyor. Yönetmelik deprem bölgelerinde tasarlanacak yapılar için geçerli kuralları açıklamakla birlikte, güçlendirme standardını da belirtiyor. Ancak bu yönetmelikte sadece güçlendirme yapmak isteyenler için kurallar öngörüyor, yoksa güçlendirmeyi zorunlu kılmıyor.

Tüm bunlar da motorlu araçlar için dahi geçerli olan bir zaruretten yapılar için aranmadığını gösteriyor. Gerçekten belirli standartlara sahip olmayan bir araçla trafiğe çıkamazken, hayatımızın neredeyse tamamını geçirdiğiniz yapılar için böyle bir zorunluluk olmadığını öngörüyoruz. Diğer bir ifadeyle hasarlı bir konutu kullanmamızın önünde herhangi bir engel olmadığını görüyoruz. Hâlbuki hasarlı bir konutun, hem içindekilere hem de çevresindekilere zararlar verebileceği açık.

Anayasamızın 5.maddesinde, Devletin Amaç ve Görevleri “Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.” şeklinde açıklandığını görüyoruz.

Devletimizin hasarlı konutlara göz yummasını, bu amaçla bağdaştırabiliyor musunuz? Eğer aynı acıları tekrar yaşamak istemiyorsak bir an önce Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Yönetmelik’te öngörülen ana ilkeleri hayata geçirmemiz gerekiyor.